

JER IM SE MOŽE

PODSEĆAMO vas da je 16. oktobra prošle godine na stranicama našeg biltena bivša predsednica Nadzornog odbora Beograd filma Milanka Janošević objavila tekst „Ali koga je danas briga za to?!\", o privatizaciji/pljački Beograd filma i naporima radnika da se pljačka spreči. Nekih mesec dana kasnije grupa mladih aktivista i umetnika je, ili se bar tako činilo, okupacijom bioskopa Zvezda pokušala da odgovori na pitanje iz naslova Milankinog teksta. Stari radnici su svim srcem podržali Novi bioskop Zvezda. Pogleda na današnje stanje i domete okupacije posle dvomesečnog istraživanja daju nam Milanka Janošević i jedan od aktera Novog bioskopa Zvezda Ivan Velislavljević.

Istovremeno dok se „nečka“ oko rešenja u Zvezdi, vlast u Srbiji nam svakodnevno pokazuje šta joj se sve može kad hoće. O tome šta vlast hoće u politici sećanja sa Nactrom zakona o spomen obeležjima diskutovaćemo u petak u 18.00.

Učitelj nezalica i njegovi komiteti

Kako će država ispraviti svoju grešku?

PROŠLO je sedam godina od privatizacije Beograd filma. Da je urađena kako treba, danas bi taj događaj bio samo u blagom sećanju kao momenat kada je u ekonomski posnulom Beograd filmu uspešno oživljena delatnost, a zaposleni korektno i u potpunosti isplaćeni, ili nastavili da rade do svoje penzije.

Međutim, nije tako. Privatizacija nije daleki trenutak za sećanje, nego traumatična stvarnost. Znamo kako je sve proteklo, ako ne u Beograd filmu, svako od nas ima primere u svom preduzeću i u drugim preduzećima iz svog okruženja. U godinama koje su usledile nakon privatizacije, pri susretu sa svojim poznanicima bilo je normalno da se posle pitanja o zdravlju razgovara o tome koliko je koga ojadila država prodajom društvenih preduzeća. Merili smo težinu pljačke po tome da li je neko veći gubitnik od nas.

Na ondu, 21. novembra 2014. godine grupa mladih ljudi koja je nezadovoljna stanjem u kulturi, rešila je da ruiniranu zgradu bioskopa Zvezde oživi pokretnim slikama. Onako kako je to trebalo da bude i da traje traje proteklih sedam godina. Sa zadirivljućim optimizmom سکوبيلي se sa urušenom zgradom i nataloženom prljavštinom.

I krenula je prva projekcija. Film

„Neposlušni“. Puno simbolike, zar ne?

Traje bioskopski život evo puna dva meseca uz podršku kulturnih institucija, medija, skupštinskog odbora za kulturu, značajnih ličnosti iz sveta kinematografije, Beogradana... Nova, ključna nedoumica je kako ovaj prikazivački život u Novom bioskopu Zvezda uvesti u zakonske okvire? Može li se to učiniti na način da aktivisti i umetnici koji su otvorili vrata ovoga zdanja za sve ljude kojima je filmska umetnost važna kao jedan od segmenta kulture, zajedno sa bivšim radnicima i malim akcionarima, budu nosioci upravljanja?

Verujem da je odluka o budućnosti Novog bioskopa Zvezda u rukama vlasti, kao što je bila i ona sramna prodaja. Nadam se da ovaj put neće zabrijati. Bilo bi nepodnošljivo kada bi i ovog puta neki „miljenik“ vlasti zaseo u Zvezdu i upravljao ovom idejom koja može da povrati nadu ojađenim radnicima i mladim umetnicima da je država sposobna da ispravlja svoje greške. Sigurna sam da ima načina. Svi se sećamo kako je 2009. godine na pritisak radnika i javnosti vlasnik „Zastave elektro“ iz Rače „vratio fabriku državi“. I tada su se Vlada i Agencija za privatizaciju mesecima jadali kako je rok za kontrolu ugovora istekao i kako nema načina da se fabrika otrgne iz ruku čoveka koji

ju je upropastio, pa je na kraju ipak nađeno rešenje.

Po osnovu potraživanja bivših zaposlenih i malih akonara, a koji su u sudskom postupku i odnose se na deo neisplaćenih zarada i razlike u ceni akcija (postoje pravosnažne presude u korist bivših radnika i malih akcionara), bivši radnici su uspostavili zabranu raspolaganja dela imovine Beograd filma, koja se odnosi na bioskope: Zvezda, 20. Oktobar i Odeon. Evo olakšavajuće okolnosti državi da se situacija razreši. Po obrazloženim iznosima u pravosnažnim presudama, država bi mogla da nađe način da umesto Nikole Đivanovića plati sva potraživanja bivših zaposlenih i malih akcionara i na taj način „otkupi“ bar bioskop Zvezdu, što je daleko umereniji predlog od gore navedenog primera „poklanjanja“ fabrike državi.

Sledeći pravilan potez države može razrešiti ovu novonastalu situaciju u korist svih oštećenih, kako bivših zaposlenih tako i mladih umetnika kojima je pljačka u privatizaciji Beograd filma uskratila prostor za rad, da svoj doprinos filmskoj umetnosti i filmska ostvarenja iz celog sveta mogu baš u prostoru bioskopa Zvezda da prezentuju javnosti.

Milanka Janošević, bivša predsednica Nadzornog odbora Beograd filma ◦

MOGUĆNOSTI ZVEZDE: KOME TREBA BIOSKOP?

U ovom tekstu nije reč, naravno, o sportskom klubu, već o okupaciji beogradske bioskopa Zvezda. Ipak, ta dva fenomena povezuje gotovo zdravorazumsko pitanje koje se može preuzeti od ovdasnjih liberala: kome, zaista, trebaju propali bioskopi i sportski klubovi u problemima?

Drugim rečima, suvislo je pitati se kakve su čije fantazije oko bioskopa Zvezda, odnosno, zbog čega ko misli da je okupacija bioskopa Zvezda potrebna ili nepotrebna? Postoje protivnici i navijači, postoje komunističke i kapitalističke poruke koje se iz tog bioskopa šalju, vlastoljubive i anarhističke, radikalne i reformске, pasivne i agresivne, za vlast i protiv vlasti... Šta je tu na stvari?

Padaju Zvezde: Tri uzroka okupacije

Ponoviću ono što sam pisao u prethodnom tekstu na ovu temu, *Film je politika, bioskop je društvo*: da je reč o političkoj i društvenoj debati, čak borbji, koja je otpočela na poligonu kulture. Kao osoba koja je otpočetka, u velikoj meri, nastupala iz dvostruke pozicije, najpre *unutar Zvezde*, ali s namerom da misli i o spoljašnjim procesima *oko Zvezde*, pisao sam nakon dve nedelje da se u razvoju okupacije stvara prelomna tačka, i pokušao da definišem svoju poziciju. Sada takode smatram da je, nakon ravno dva meseca, došlo do druge prelomne tačke. U prenesenom smislu, a za mene lično možda i u doslovnom, smatram da je sada važno izaći iz Zvezde i započetu političku i društvenu

Rilten

za samoobrazovanje
uciteljnezalica.org
društvena pitanja

Imenovati TO ratom

Diskusija o Nactru zakona o spomen obeležjima

Petak 23. januar 2015. godine u 18:00 h
Učitelj nezalica i njegovi komiteti
Resavska 21, stan br. 5, Beograd

Učitelj nezalica i njegovi komiteti pozivaju vas na diskusiju o Nactru zakona o spomen obeležjima

MINISTARSTVO ŽRTAVA, ILI PARTICIPATIVNA DEMOKRATIJA

Nactr zakona o spomen obeležjima, koji je pripremila Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, i koji je do 20. januara u postupku javne rasprave, treba da reguliše način i uslove pod kojima država Srbija podiže i održava spomen-obeležja. Po našem mišljenju ovaj Nactr ne rešava skoro ni jedan od brojnih problema nagomilanih u ovoj oblasti, a predložena rešenja će doneti niz novih problema.

Učitelj nezalica i njegovi komiteti su, delom u saradnji sa udruženjem Srpski veterani Srbije i delom samostalno, podneli Ministarstvu više predloga za izmene Nactra zakona o spomen obeležjima, koje možete pročitati na <http://www.uciteljnezalica.org/item-Poziv%20organizacijama%20civilnog%20dru%20C5%A1tva%20-1112.htm>. Pored ovih pojedinačnih predloga za izmene, želeli bi smo da na diskusiji naročito posvetimo pažnju kontekstu u kom se ovaj zakon donosi.

Naime, smatramo da je ovaj nactr Nactr još jedan primer loše prakse vlasti u Srbiji da se zakoni koji treba regulišu pojedine kompleksne oblasti pišu na brzinu i bez sveobuhvatne analize svih problema koje zakon treba da reši, jer se zakon zapravo donosi da bi se rešio samo jedan problem u okviru čitave

oblasti, problem koji je u tom trenutku zasmetao namerama zakonodavca. Tako je i ovaj Nactr zakona, koji treba da reguliše čitavu oblast podizanja i održavanja državnih spomen-obeležja, očigledno napisan samo da bi osnažio rad državne Komisije za utvrđivanje koncepta programa Memorijalnog kompleksa „Staro sajmište“, odnosno da bi omogućio vlasti da ovu Komisiju obraduje i vodi na način koji vlasti odgovara. Dok demokratski svet ide u pravcu omogućavanja aktivnog učešća što većeg broja građana u odlučivanju o politici sećanja, kroz uključivanje akademskog diskursa, civilnog društva iz što više oblasti i kroz javne konkurse za idejna rešenja spomenika, vlast u Srbiji ide ka centralizaciji ne samo politike sećanja, već i čitavog istorijskog narativa radi isključenja svih navedenih pojedinaca i organizacija, do te mere da je praktično imenovana MINISTARSTVO ŽRTAVA: radnici = žrtve tranzicije, borci = žrtve rata i civilne žrtve rata, i sada žrtve fašizma na Starom sajmištu (Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja), i na čelo postavila ministra ovlašćenog da sam, po savetu par izabranih stručnjaka i brojnih državnih službenika, odluči U IME ŽRTAVA, mrtvih i živih, u ime njihovih potomaka i u ime društva.

bioskopskog tržišta u Srbiji. Nakon što se slovenačka firma Kolosej povukla, najveći igrač postao je austrijski Cineplex, a multiplekse gotovo isključivo vode privatne firme. Ipak, prostori sa više bioskopskih sala postoje samo u gradskim kulturnim centrima – u kojima često i ne funkcionišu primarno kao bioskopi.

Tako je, prema zvaničnim podacima, oko 70% bioskopskih sala još uvek u vlasništvu države. Kada ste preduzetnik, bavili se filmom ili nečim sličnim, logično je da ćete upravo te sale smatrati ogromnim resursom koji treba dobiti da biste uvećali profit. I da ćete na sve načine pritiskati onoga ko vam resurs može ustupiti i pri tom umanjiti cenu otkupa/zakupa i iznos ulaganja – a to je, u ovom slučaju, najveći privatnik poznat po sumnjivom imenu država. (Napominjem da ne govorim naprosto o logici kapitala niti o teorijama zavere: planovi privatnih firmi o obnovi bioskopa već su predstavljeni javnosti, a pojedini viđeni producenti i autori neuvijeno su rekli na koji način im to ide u korist. Igra oko prestola još uvek je fer, jer jedna strana je jasno rekla šta hoće i šta namerava.)

Dovoljno je pogledati slučajeve bioskopa na Novom Beogradu i u Nišu, borbu po malim mestima za mesto direktora kulturnog centra ili festivala, koji najčešće treba da privatnim firmama omoguću deo kolača prilikom organizovanja programa, itd. Uostalom, odličan primer je privatizacija Beograd filma, u kojoj su bioskopi prodani da bi se otvorili supermarketi i restorani, jedan je izgorio u požaru koji je podmetnula nevidljiva ruka tržišta, ali jedan se renovira da bi, po najavama vlasnika, postao baš bioskop i time se oporo imidž kockarnice u prizmlju, dok su drugi zapušteni jer biznismen nema para, no samouvereno tvrdi kako nema ništa protiv da te nekretnine ponovo postanu bioskopi i tako se oplemeni kulturni život grada – samo da se njemu plati njegovo (ako je uopšte njegovo).

Tu nastaje, u stvari, glavna muka za vlast: na koji način treba vratiti te bioskope, čiji oni treba da postanu, i sa kakvom upravom? Vlast je, zapravo, već podržala scenario povratka, dobro pazi da se ne istrči sa odgovorima. Iako patećina i deklarativna, bez konkretnih a principijelnih rešenja, vlast je dopustila usamljene glasove koji su predložili nacionalizaciju bioskopa, kako bi se ispravila „greška države“. Na šta je postavljeno suvislo pitanje: zašto ne nacionalizujemo sve fabrike ekspresno greškom države? Poljoprivredne kombinete? Banke? Zašto su bioskopi povlašćeni?

Meni lično zabavno je slušati kako su takve ideje i izrazi, poput „nacionalizacija“ i „pljačkaška privatizacija“, postali normalni u medijima, nakon što su bili psihodelične šifre čudaka sa levičarske scene. (Doduše, nije mi drago što ih najglasnije izgovara lažna levica koja ima socijaldemokratsku ambalažu u marketingu, a sasvim suprotno sadržaj u stvarnosti, ali eto, pomenuti čudaci delom su i sami krivi za taj slučaj; zato, kume, daj šta daš). Prijatno je gledati male od palube, menadžere, sekretare i ostale vezne igrače u igri koju David Harvey zove „akumulacija otimanjem“, pa na posletku i samog premijera, kako ne žele da se konfrontiraju sa mladim pristojnim umetnicima i studentima, jer znaju da im je to loše po imidž. Međutim, nismo čuli mnogo važnijih odgovor nadležnih. Dobro, podržaće jauke mladih, učinice sve, naći će rešenja da *vrate bioskop građanima*. Ali kako? I ko su to „građani“ kojima ga treba vratiti? Građani u publici ili građani u upravi? I građani, da proste na izrazima, kojeg klasnog statusa?

Ukrotiću zvezdano jato: Ekonomija želja i želje ekonomije

Ekonomika logika se možda stvara na pijaci, ali ona često u praksi postane pijlačarska: uzmi pare danas, jer sutra možda nećeš moći. Upravo je tu interes vlasnika sredstava za proizvodnju i distribuciju filma. Ubedi državu da su bioskopi preko potrebni, da u njih uloži novac iz budžeta i evropskih fondova, a potom joj se nametni

1 Primož Krašovec, „Never Trust a Hipster: Kritika kreativnog malograđanstva i koncepta nove klase“, u: Miloš Jadčić, Dušan Maljković i Ana Veselić (ur.), *Kriza, odgovori, levica: prilog za jedan kritički diskurs*, Beograd: 2012, str. 235.

donator:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:

Imenovati
TO
ratom

Savez za radničko društvo

Izdavač:
Učitelj nezalica i njegovi komiteti
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica